

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 września 2023 r.

Pozycja 244

POSTANOWIENIE

z dnia 26 kwietnia 2023 r.

Sygn. akt Ts 230/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.B. o zbadanie zgodności:

art. 55 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.) z:

- art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 78 oraz art. 176 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284),

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 11 września 2021 r. (data nadania) R.B. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego:

1. Prokurator Prokuratury Rejonowej w W. postanowieniem z 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie prokuratora), na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm.; dalej: k.p.k.) umorzył dochodzenie w sprawie o czyn z art. 177 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950, ze zm.) z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

Na powyższe postanowienie prokuratora skarżący wniósł zażalenie, zaskarżając je w całości i wnosząc o jego uchylenie.

2. Sąd Rejonowy w W. III Wydział Karny (dalej: sąd rejonowy) postanowieniem z 16 października 2020 r. (sygn. akt [...], sygn. akt [...]), na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., nie uwzględnił zażalenia i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie prokuratora.

3. W skardze konstytucyjnej skarżący wniósł o stwierdzenie niezgodności art. 55 § 1 k.p.k. z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 78 i art. 176 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

Odwołując się do treści kwestionowanego art. 55 § 1 k.p.k., skarżący stwierdził, że w procedurze karnej występują dwie grupy osób pokrzywdzonych. Jedną z nich stanowią pokrzywdzeni, którym na podstawie zaskarżonego przepisu przysługuje prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia w sytuacji, w której sąd postanowieniem uwzględni zażalenie pokrzywdzonego, uchyli postanowienie prokuratora o umorzeniu dochodzenia i przekaże mu sprawę do ponownego rozpoznania. Natomiast drugiej grupie pokrzywdzonych prawo do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia w trybie art. 55 § 1 k.p.k. nie przysługuje. Pokrzywdzony zostaje pozbawiony tego prawa, gdy postanowieniem sąd nie uwzględni zażalenia pokrzywdzonego i utrzyma w mocy zaskarżone postanowienie o umorzeniu dochodzenia. Skarżący podkreślił, że w świetle art. 55 § 1 k.p.k. należy do drugiej grupy pokrzywdzonych i pomimo konstytucyjnej równości wszystkich wobec prawa, nie ma prawa do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.

4. Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 4 października 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 11 października 2021 r.), na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) wezwał skarżącego do usunięcia, w przepisany terminie, braków formalnych skargi konstytucyjnej przez wskazanie ostatecznego orzeczenia, w rozumieniu art. 79 Konstytucji, w związku z którym wniesiona została skarga konstytucyjna, podanie i udokumentowanie daty doręczenia orzeczenia wskazanego jako ostateczne zgodnie z powyższym oraz doręczenie czytelnego i kompletnego odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem postanowienia o umorzeniu dochodzenia z 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]).

W piśmie procesowym z 18 października 2021 r. (data nadania), stanowiącym odpowiedź na wymienione wyżej zarządzenie, skarżący wskazał, że ostatecznym orzeczeniem, w rozumieniu art. 79 Konstytucji, w związku z którym została wniesiona skarga konstytucyjna, jest postanowienie sądu rejonowego z 16 października 2020 r., które zostało doręczone skarżącemu 19 stycznia 2021 r.

5. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 5 października 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 18 października 2022 r.), na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK, skarżący został wezwany do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawa wynikające z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 78 oraz art. 176 Konstytucji i w jaki sposób zostały naruszone przez zaskarżony art. 55 § 1 k.p.k. oraz uzasadnienie sformułowanego zarzutu niezgodności z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

Pismem z 25 października 2022 r. (data nadania) skarżący wykonał powyższe zarządzenie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał Konstytucyjny dokonuje oceny spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów u.o.t.p.TK, określających warunki formalne skargi konstytucyjnej. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymogów.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

W świetle powołanego przepisu Konstytucji przedmiotem rozpoznania Trybunału Konstytucyjnego w trybie skargi konstytucyjnej może być tylko przepis, który uprzednio został zastosowany w sprawie jako podstawa prawna ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej. Jest to wymóg bezwzględny i w tym trybie postępowania przed Trybunałem prawodawca nie przewiduje możliwości poddania kontroli jakiegokolwiek unormowania, które nie byłoby podstawą prawną orzeczenia, wydanego w sprawie skarżącego (zob. np. postanowienia TK z: 10 listopada 2014 r., sygn. Ts 242/14, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 99, 2 października 2019 r., sygn. Ts 8/18, OTK ZU B/2020, poz. 44). Doprecyzowanie art. 79 ust. 1 Konstytucji następuje w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, który zobowiązuje skarżącego do określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo obowiązkach określonych w Konstytucji i w stosunku do którego domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją.

Ze wskazanego powyżej unormowania instytucji skargi konstytucyjnej wynika dla skarżącego obowiązek wykazania, że na skutek zastosowania zakwestionowanego w skardze przepisu doszło do wydania ostatecznego rozstrzygnięcia, naruszającego jego konstytucyjne prawa lub wolności (zob. np. postanowienie TK z 1 grudnia 2020 r., sygn. Ts 8/20, OTK ZU B/2021, poz. 1).

Trybunał Konstytucyjny uznał, że ten podstawowy warunek dopuszczalności skargi konstytucyjnej nie został spełniony.

W rozpatrywanej sprawie Sąd Rejonowy w W. III Wydział Karny (dalej: sąd rejonowy) postanowieniem z 16 października 2020 r. (sygn. akt [...], sygn. akt [...]), które skarżący wskazał jako ostateczne orzeczenie w sprawie, na podstawie art. 437 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30, ze zm., dalej: k.p.k.) nie uwzględnił zażaleń skarżącego i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. z 23 czerwca 2020 r. (sygn. akt [...]) o umorzeniu dochodzenia.

W skardze konstytucyjnej skarżący zakwestionował natomiast art. 55 § 1 k.p.k., który reguluje procedurę samodzielnego składania aktu oskarżenia przez pokrzywdzonego w sprawach z oskarżenia publicznego (subsydiarny akt oskarżenia). Zarzut naruszenia przysługujących mu praw konstytucyjnych oparł na argumencie pozbawienia go prawa do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia w trybie art. 55 § 1 k.p.k. wskutek wydania przez sąd rejonowy postanowienia z 16 października 2020 r. Skarżący nie złożył jednak subsydiarnego aktu oskarżenia, w związku z tym w ogóle nie zainicjował postępowania, które potencjalnie zakończyłoby się pozbawieniem go prawa do złożenia tego aktu oskarżenia. Rozstrzygnięcie,

które wskazał jako ostateczne orzeczenie w sprawie, dotyczyło innej kwestii, niż ta, którą uczynił przedmiotem skargi. Analiza rozpatrywanej skargi konstytucyjnej prowadzi zatem do wniosku, że podniesione w niej zarzuty zostały sformułowane w oderwaniu od stanu faktycznego, w oparciu o który została ona wniesiona.

W odniesieniu do powyższego Trybunał podkreśla, że skarga konstytucyjna nie może służyć inicjowaniu kontroli abstrakcyjnej, a więc niezwiązanej z konkretnym postępowaniem, w którym kwestionowana regulacja stanowiła normatywną podstawę ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego. Przedmiotem zaskarżenia w skardze konstytucyjnej może być wyłącznie przepis, który zastosował sąd, rozstrzygając ostatecznie indywidualną sprawę skarżącego. Skarga konstytucyjna jest bowiem indywidualnym środkiem ochrony, inicjującym kontrolę zgodności z Konstytucją przepisów prawa, które znalazły zastosowanie w konkretnej sprawie. Niedopuszczalne jest zatem wniesienie skargi konstytucyjnej, której zarzuty nie mają żadnego związku z orzeczeniem, z którym skarżący łączy naruszenie konstytucyjnych praw (zob. np. postanowienia TK z: 15 listopada 2016 r., sygn. Ts 12/16, OTK ZU B/2017, poz. 203, 18 listopada 2020 r., sygn. Ts 63/20, OTK ZU B/2021, poz. 120).

Trybunał Konstytucyjny uznał, że rozpoznawana skarga konstytucyjna nie spełniła warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

Okoliczność ta stanowi samodzielną przesłankę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.